

Activiteitenplan 2017 – 2020

Cultuuronderwijs op zijn Haags

Inhoud

Inleiding.....	3
1. Activiteiten 2017 – 2020.....	5
1.1 Onze droom.....	5
1.2 Projectdoelstellingen	6
1.3 Afbakening en samenhang reguliere taken	6
1.4 Activiteiten en samenhang	8
1.5 Samenwerking met Pabo's	16
1.6 Samenwerking met kunstvakonderwijs	16
2. Kennisdeling	19
2.1 Gesprekstafel	19
2.2 Overleg andere penvoerders.....	19
3. Planning COH2	21

Inleiding

Cultuuronderwijs op zijn Haags zorgt voor verankering van cultuuronderwijs met kwaliteit in het curriculum van de basisschool. Met het project COH zorgt CultuurSchakel ervoor dat iedere Haagse basisschoolleerling tijdens zijn schoolcarrière cultuur ervaart binnen een doorlopende leerlijn. Hierbij is vastgelegd welke zaken de leerling per leerjaar en aan het einde van de schoolperiode moet kennen en kunnen. COH is ontwikkeld door Haagse groepsleerkrachten in samenwerking met de Haagse culturele instellingen. Het lesmateriaal wordt verrijkt met passend cultureel aanbod. Binnen acht disciplines zijn projecten ontwikkeld voor de leeftijdsgroepen 1-2, 3-4, 5-6 en 7-8. Waarbij gezorgd wordt voor samenhang tussen deze projecten binnen alle disciplines door de vier overkoepelende thema's: Identiteit, Onze Stad, Utopie en Verhalen. Dit alles komt samen in de 'Haagse Ladekast' bestaande uit 128 projecten. COH kent twee belangrijke uitgangspunten: authentiek leren en het creatief proces. De leerlingen leren hierdoor procesmatig denken en werken. Bij alles wat de leerlingen ervaren en maken binnen COH komt bovendien reflectie aan bod. De methode van COH beantwoordt daarmee aan de kerndoelen 54, 55 en 56 en sluit tevens aan op de Regeling prestatiebox PO.

Cultuuronderwijs is belangrijk voor de individuele ontwikkeling van kinderen. Met COH bieden wij cultuuronderwijs dat de creatieve denkkraft van leerlingen versterkt. Een leerling met creatieve denkkraft is nieuwsgierig, onderzoekend, vindingrijk en denkt in mogelijkheden.

Goed cultuuronderwijs is van betekenis voor de klas als groep; het leert kinderen andere identiteiten waarderen en herkennen, smaak ontwikkelen en verbindingen leggen. Het ontwikkelt talenten en zelfvertrouwen en verandert daarmee posities in de klas. Het helpt belangrijke kwesties in het leven te verwerken en als groep om te gaan met veranderingen. Het overbrugt verschillen en opent deuren naar andere werelden. In een samenleving waarin verschillen groeien, is cultuuronderwijs een belangrijk middel om te verbinden en ieders verhaal te laten horen.

Er bestaan vele vormen van cultuuronderwijs. Een school kan kiezen uit bestaande methodes en/of vakdocenten inhuren. Onze COH-leerlijnen voegen daaraan iets toe. Bij het ontwikkelen van COH is gekozen voor leerlijnen die de groepsleerkracht zelf kan geven, aansluiten op de Haagse situatie, en vele brede keuzemogelijkheden bieden. Daardoor biedt COH de school de mogelijkheid cultuuronderwijs in te zetten op een flexibele manier, aangepast aan de individuele situatie van de school en aan actuele situaties in de maatschappij.

De eerste vier jaar van COH stond de inhoudelijke oplevering van acht leerlijnen centraal. Samen met groepsleerkrachten en culturele instellingen zijn deze ontwikkeld. We zijn tevreden over de inhoud, maar moeten nog een fase doorlopen van uitproberen en evalueren. Afhankelijk van de uitkomst van deze fase willen we de leerlijnen aanscherpen en eventuele lacunes aanvullen. De presentatie van de leerlijnen kan nog beter. Met aantrekkelijke en digitaal toegankelijke leerlijnen helpen wij meer groepsleerkrachten over de drempel.

Nu de inhoudelijke basis staat, stimuleren we scholen en helpen hen om COH te gebruiken. Daarvoor is ondersteuning nodig op diverse niveaus. De komende vier jaar willen we hierop inzetten.

Goed cultuuronderwijs gaat niet alleen over cultuuronderwijs in de klas. Het zoekt aansluitingen bij culturele instellingen en kunstenaars in de stad, en het streeft ernaar de talenten van kinderen ook buitenschools te ontwikkelen. Daarom bestaat COH naast leerlijnen voor de groepsleerkracht ook uit bezoeken aan Haagse culturele instellingen, de Kunstenaar in de klas en de doorverwijzing naar kunstbeoefening in de vrije tijd. We gaan onderzoeken hoe we alle actoren om het kind heen met elkaar kunnen laten samenwerken, zodat er een samenhangend geheel van cultuuronderwijs ontstaat, zowel binnen als buiten de school.

Hoofdstuk 1

Activiteiten 2017-2020

1. Activiteiten 2017 – 2020

1.1 Onze droom

In onze ideale wereld zien alle Haagse scholen het belang van creativiteitsontwikkeling van leerlingen en cultuuronderwijs voor hun school. Zij zien dat leerlingen die op en rondom school worden geïnspireerd door kunst en cultuur, bewust zijn van hun eigen creativiteit en dat cultuuronderwijs verschil maakt in de klas, school of wijk. COH is opgenomen in de nieuwe Haagse Educatieve Agenda (2018-2021) en nieuwe convenanten zijn opgesteld met de schoolbesturen. De scholen verankeren en beschrijven cultuuronderwijs in hun schoolplannen, waarmee het een onmisbare rol krijgt. Kennis en ervaringen hierover delen zij met andere scholen, via onze website of tijdens uitwisselingsbijeenkomsten. Iedere school gebruikt COH op zijn eigen manier, en in de mate die bij de school past.

Scholen zijn op de hoogte van het COH-leerlijnaanbod en groepsleerkracht/teams kunnen ermee werken. De school weet hoe COH aansluit bij hun schooltype gebruiken in meer of mindere mate de leerlijnen. De directie en het bestuur onderkennen het belang van cultuuronderwijs en faciliteren dit. COH is ook opgenomen in het curriculum van de pabo's en het conservatorium.

Dankzij COH zijn groepsleerkrachten eigenaar van cultuuronderwijs. De leerlijnen bieden hen handvatten waarmee zij de creatieve denkkraft van de kinderen kunnen bevorderen en cultuur in het curriculum kunnen integreren, met een blijvende impact als resultaat. De groepsleerkracht is deskundig en vaardig op het gebied van cultuuronderwijs en beslist samen met het team hoe en wanneer anderen daarbij worden ingeschakeld, zoals de vakdocent, de Kunstenaar in de klas, de culturele instelling of de naschoolse docent. Zo wordt cultuuronderwijs een samenspel van alle actoren in het veld binnen de COH-visie.

Alle scholen nemen aanbod van Haagse culturele instellingen af, dat past binnen een leerlijn en het curriculum. Culturele instellingen bieden een samenhangend en breed aanbod dat aansluit op de leerlijnen.

Door afstemming met verlengdeschooldagdocenten en samenwerkingen met vrijetijdsaanbieders, is er doorstroom van cultuuronderwijs op school naar de vrije tijd. Ouders worden betrokken bij binnen- en buitenschools cultuuronderwijs.

De COH-website is een gebruikersvriendelijk, aantrekkelijk en eigentijds platform voor groepsleerkrachten om cultuuronderwijs zelf vorm te geven en biedt breed en samenhangend leerlijnaanbod en aanvullende activiteiten. Naar behoefte zijn er aanvullende 'tools' beschikbaar, zoals een portfolio. Het planningsprogramma waarmee scholen en culturele instellingen hun activiteiten kunnen plannen is zo flexibel dat scholen op ieder moment in het jaar activiteiten kunnen plannen.

Mirte van Anrooij – Leerkracht ENMS – werkgroeplid Beeldend:

“De kracht van COH is dat het een totaalpakket is, het zijn geen losse lessen.”

1.2 Projectdoelstellingen

Wij beseffen dat onze droom te mooi is om waar te zijn. Maar de komende 4 jaar werken we aan de volgende haalbare en concrete doelstellingen om een stapje dichterbij de droom te komen.

Onze doelstellingen voor 2020:

1. Meer scholen werken met COH
 - 90% van de scholen is geïnformeerd over COH en hoe zij COH kunnen inzetten aansluitend bij hun eigen visie, en in hun eigen tempo. Alle schoolbesturen zijn geïnformeerd over COH. Cultuuronderwijs is opgenomen in de Haagse Educatieve Agenda en er zijn nieuwe convenanten.
 - 79 scholen zijn ondersteund in het gebruiken van COH, weten ermee te werken en dit te verankeren in hun school. Dit is 50% van het totaal aantal scholen.
2. Groepsleerkrachten, teams en icc'ers zijn deskundig(er) in cultuuronderwijs
 - Scholing voor groepsleerkrachten, teams en icc'ers over het gebruik van de leerlijnen is ontwikkeld en 60 scholen hebben deze scholing gevolgd.
3. Actoren binnen cultuuronderwijs werken beter samen en activiteiten sluiten beter aan.
 - Culturele instellingen bieden een samenhangend programma aansluitend op de leerlijnen.
 - Vakdocenten, groepsleerkrachten, kunstenaars en naschoolse aanbieders werken samen en stemmen af binnen COH.
 - Het planningsprogramma voor voorstellingen en museumbezoek dat hoort bij de leerlijnen is flexibeler en sluit aan op de website en de brochure.
4. De leerlijnen zijn verbeterd en toegankelijker
 - De website is toegankelijker en meer geschikt voor kennisdeling.
 - Het lesmateriaal is aangevuld, geoptimaliseerd, toegankelijker en de digitale presentatie verbeterd.
 - Naar behoefte van de scholen zijn aanvullende instrumenten ontwikkeld.

1.3 Afbakening en samenhang reguliere taken

Een reguliere taak van CultuurSchakel is het verankeren van cultuuronderwijs op school en aansluiting maken met cultuuronderwijs na schooltijd. Wij helpen scholen bij visieontwikkeling, het opstellen van cultuurbeleidsplannen, het kiezen van culturele activiteiten en opleiden van icc'ers. We brengen cultuuronderwijs na schooltijd in beeld en ondersteunen het Haagse amateurkunstveld. Hiermee borgen we de verankering van cultuuronderwijs in het Haagse primair onderwijs en de doorstroom naar cultuurbeoefening in de vrije tijd. Deze autonome taak biedt een stevig fundament voor de implementatie van COH. Binnen COH ligt onze focus op het begeleiden van scholen bij het inpassen en verankeren van COH in hun curriculum en het gebruiken van COH binnen hun visie.

We doen dit steeds vanuit de visie van CultuurSchakel: het begint bij het kind en de school. We werken altijd op maat voor de school, en vanuit de behoefte van de school. We kijken wat de school wil en al doet, en bouwen daarop voort. We willen dat COH een plek krijgt in het onderwijs, maar alleen vanuit waar de school is en heen wil. Dit vereist een persoonlijke benadering.

Afgelopen vier jaar merkten we dat COH steeds meer de reguliere werkzaamheden van CultuurSchakel raakt. Daarom is besloten dat COH niet als projectorganisatie verdergaat, maar als integraal onderdeel van CultuurSchakel. De aanwezigheid van cultuurcoaches in de stadsdelen is de kracht van CultuurSchakel; er is snel en laagdrempelig persoonlijk contact en coaches staan dichtbij de scholen en culturele instellingen. Scholen ervaren dit als essentieel. Deze werkwijze handhaven we in 2017. Omdat COH onderdeel wordt van CultuurSchakel, breiden we het aantal coaches uit, via het COH-budget. De huidige en nieuwe coaches zullen zowel stadsdeel-, stadsbreed- als disciplinegericht werken. Deze COH-coaches helpen de reguliere coaches bij de uitvoering van COH-taken op scholen.

Onze projectdoelen bereiken wij vervolgens via:

1. Persoonlijke ondersteuning van scholen en besturen
2. Deskundigheidsbevordering
3. Stimuleren en ondersteunen van samenwerking en afstemming
4. Verdieping en doorontwikkeling leerlijnaanbod en planningsprogramma

Ingrid Valk | Leerkracht ENMS, deelnemer pilot:

“Er zit zoveel variatie in het project, ik kon datgene kiezen dat aantrekkelijk was voor mijn groep.”

1.4 Activiteiten en samenhang

Doelstelling 1: Meer scholen werken met COH

- 90% van de scholen is geïnformeerd over COH en hoe zij COH kunnen inzetten, aansluitend bij hun eigen visie, en in hun eigen tempo. Alle schoolbesturen zijn geïnformeerd over COH. Cultuuronderwijs is opgenomen in de Haagse Educatieve Agenda en er zijn nieuwe convenanten.
- 79 scholen zijn ondersteund in het gebruiken van COH, weten ermee te werken en dit te verankeren in hun school.

Acties CultuurSchakel:

- Persoonlijk informeren
- Communicatiemiddelen
- Gebruikersplatform op de website
- Ambassadeurs
- Uitwisselingsbijeenkomsten
- Informeren schoolbesturen en -directies
- Onderzoek aansluiting schooltypes en COH en inbedding curriculum
- Persoonlijke ondersteuning door coaches
- Inzet extra ict-uren voor de betreffende scholen

• Persoonlijk informeren

Vanaf 2017 wordt een grote inspanning gedaan om de bekendheid van COH te vergroten onder de Haagse basisscholen. Dit doen wij door overkoepelende communicatiemiddelen en de inzet van een team van coaches en ambassadeurs.

Sommige scholen denken bij leerlijnen nog aan het ontwikkelen van vakvaardigheden van groep 1 tot en met 8. De COH-leerlijnen zijn eerder opgezet als een denkwijze, waarbij de leerlijn gaat over ontwikkeling van creatieve denkkracht en minder over vakvaardigheden. Onze cultuurcoaches hebben persoonlijk contact met 90% van de Haagse scholen en kunnen scholen hierover informeren. We trekken gemiddeld per school 4,5 uur per jaar uit om hen te informeren over COH. Dit zijn uren met een ict'er, een team en/of directie en kunnen zowel individueel als in groepsverband plaatsvinden, afhankelijk van de vraag van de school.

• Communicatiemiddelen

Vanaf 2017 verspreiden we een brochure over COH, waarin staat dat COH op eenvoudige wijze ingepast kan worden in het curriculum, dat het vrijheid biedt voor eigen inbreng en hoe er een koppeling kan worden gemaakt met Haags cultureel aanbod. Daarnaast geeft deze brochure een goed inzicht over de uitgangspunten van COH: het creatief proces, opbouw van de leerlijnen en de doelen, aspecten als filosofisch gesprek en reflecteren met de leerlingen en Kunstenaar in de klas.

Voor de teams of de groepsleerkracht maken we een filmpje dat inzicht geeft in het werken met COH. Het moet vertrouwen geven in de eigen vaardigheden om hiermee te werken, en laat zien hoe een groepsleerkracht dit kan doen naast alle andere verplichtingen.

• Gebruikersplatform op website

Het werken met COH moet zicht- en voelbaar zijn. Zo kunnen de ervaringen en werkwijze van de review- en pilotscholen andere scholen inspireren. Dit willen wij onder andere visualiseren met video's op de website. Daarnaast komt er een gebruikersplatform op de website waar scholen ervaringen en tips kunnen uitwisselen.

- **Ambassadeurs**

Door groepsleerkrachten met COH-ervaring in te zetten als ambassadeurs maken we kennisuitwisseling gemakkelijker. Zij kunnen andere groepsleerkrachten inspireren en stimuleren om met COH aan de slag te gaan en inhoudelijk handvatten bieden. De ambassadeurs spelen een aanjagende rol voor het gebruikersplatform, door regelmatig informatie te plaatsen en anderen te stimuleren dat te doen. We zetten 11 uur per week in voor ambassadeurs.

- **Uitwisselingsbijeenkomsten**

CultuurSchakel verbindt geïnteresseerde scholen, groepsleerkrachten, icc'ers en ambassadeurs via stadsdeelbijeenkomsten waarbij samenwerking en uitwisseling plaatsvindt. We organiseren 1 à 2 bijeenkomsten per stadsdeel per jaar.

- **Informeren schoolbesturen en -directies**

In 2017 informeren we de schoolbesturen en -directies over COH en benadrukken daarbij de mogelijkheden, ervaringen, aansluiting bij kennisvakken en de aansluiting met het culturele aanbod in de stad. Door de Haagse schoolbesturen is een convenant getekend in 2013, maar de follow-up hiervan staat niet iedere schoolleider helder voor ogen. Onze coaches constateren dat icc'ers en groepsleerkrachten vaak een grote ambitie en enthousiasme hebben voor cultuuronderwijs. Die urgentie is bij directies echter niet aanwezig, omdat zij andere prioriteiten hebben. Wij willen directies via bijeenkomsten laten inzien wat de waarde van COH en cultuuronderwijs is en de wijze waarop je cultuuronderwijs kunt inzetten bij het behalen of versterken van andere doelstellingen. Hiermee hopen we dat icc'ers en groepsleerkrachten zich gesteund voelen om cultuur op de agenda te zetten en dat de school en/of het schoolbestuur voorziet in de randvoorwaarden. Daarnaast streven wij ernaar dat directeuren en schoolbesturen het belang en de impact van cultuuronderwijs uitdragen en laten zien wat zij hieraan doen in bijvoorbeeld het schoolplan, brochures, nieuwsbrieven etc.

Wij benadrukken daarbij de mogelijkheden van COH, de ervaringen tot nu toe, het aansluiten bij kennisvakken en de aansluiting met het culturele aanbod in de stad. We bekijken met de communicatieafdelingen van de schoolbesturen hoe COH meegenomen kan worden in hun uitingen, zoals interviews in een nieuwsbrief of leuke weetjes en ervaringen.

De gemeente, schoolbesturen en andere organisaties in de stad werken vanaf 2017 samen aan de Haagse Educatieve Agenda voor 2019-2022. Hierin staat hoe het onderwijs in Den Haag in deze periode verbeterd wordt. Gemeente Den Haag betreft ons bij de plannen en zorgen dat COH hiervan onderdeel uitmaakt. In dit kader streven we ook naar het afsluiten van nieuwe, concretere convenanten met de schoolbesturen.

- **Onderzoek aansluiting schooltypes en COH en inbedding curriculum**

Sinds de ontwikkel- en reviewfase wordt er gewerkt met verschillende schooltypes, zoals Daltononderwijs, IPC-scholen, Montessori- en speciaal onderwijs. Ervaringen worden in 2017 geïnventariseerd en gebruikt bij het informeren van de verschillende schooltypes, schooldirecties en -besturen. We onderzoeken of aanpassingen op de leerlijnen nodig zijn, hoe COH werkbaar is voor verschillende schooltypes en waar verbindingen mogelijk zijn. In 2018 verschijnt een hand-out, waarin staat hoe COH ingepast kan worden binnen de methodes van elk schooltype. Hierin verwerken we ook informatie over de aansluiting van COH bij landelijke ontwikkelingen, zoals bijv. Onderwijs2032. Op het gebruikersplatform kunnen vergelijkbare schooltypes in een eigen omgeving ervaringen en kennis uitwisselen. Daarnaast onderzoeken we met diverse scholen hoe COH geïntegreerd kan worden in het curriculum, aan kan sluiten bij de zaakvakken en vakoverstijgend kan werken. Hierover organiseren we kennisuitwisseling tussen de scholen.

- **Persoonlijke ondersteuning door coaches**

Nadat scholen, schoolbesturen en teams zijn geïnformeerd over de mogelijkheid van COH, ondersteunen we scholen bij het gebruik van COH. Het toepassen van de COH-leerlijnen vergt focus, tijd en energie. Volgens scholen is hier persoonlijk contact en ondersteuning voor nodig en moeten ze als het ware hier stap voor stap in worden meegenomen. CultuurSchakel stelt daarom een team van COH-coaches in dat scholen op maat ondersteunt. Per stadsdeel zijn hier 8 ondersteuningsuren per week voor beschikbaar, met aanvullende middelen of activiteiten. Per jaar is er ruimte voor ondersteuning van 15 tot maximaal 20 scholen. Scholen die bekend zijn met COH, krijgen hulp bij het verder toepassen en gebruiken van COH in de school en met het team. Scholen die onbekend zijn met COH zetten met ondersteuning van CultuurSchakel de eerste stappen. Het ultieme doel is dat scholen niet alleen projecten uitvoeren, maar COH inbedden in de school. Ze kunnen COH eventueel koppelen aan methodes of zelf projecten opzetten en hier met het gehele team aan werken, eventueel in samenwerking met vakdocenten en VSD-docenten.

De coaches die we hiervoor inzetten voorzien we van verschillende materialen over COH en we investeren in de inhoudelijke kennis van de COH-coaches over de mogelijkheden van de leerlijnen. Zij helpen scholen met het omgaan van de vele mogelijkheden en het ruime leerlijnaanbod. Zo kunnen zij samen met de school onderzoeken welke disciplines of thema's passen, en hoe ze deze in hun schoolvisie kunnen verweven. De COH-coaches organiseren startbijeenkomsten, leggen de link met het cultureel aanbod, wijzen op de meerwaarde van een vakdocent en tonen hoe COH verweven kan worden met de kennisvakken.

Naast ondersteuning van de coach bieden we de school begeleiding door coaching on the job. Daarnaast bieden we verschillende vormen van deskundigheidsbevordering aan waar teams of de individuele groepsleerkracht gebruik van kan maken. (zie paragraaf deskundigheidsbevordering)

In 2017 ligt de focus op de ontwikkel- en reviewscholen (ca. 34 totaal) en nieuwe geïnteresseerde scholen. Daarna ondersteunen we per jaar 15 tot maximaal 20 scholen bij het werken met COH, met als einddoel minimaal 79 scholen die in 2020 met COH werken.

- **Inzet extra icc-uren voor betreffende scholen**

De icc'er speelt een onmisbare rol als coördinator van ondersteunende activiteiten op scholen en om COH te laten slagen. We merken startproblemen bij scholen die net beginnen met COH, op praktisch en organisatorisch gebied. Denk hierbij aan het inplannen van deskundigheidsbevordering of coaching, bezoek aan een culturele instelling of de Kunstenaar in de klas, de organisatie van het startmoment etc. Dit vormt een drempel voor de drukbezette icc'er die dit moet trekken binnen de school. Daarom voorzien we icc'ers van scholen die COH willen gebruiken tijdelijk van twee extra (matchings)uren per week per school. Als tegenprestatie verwachten wij dat zij COH duurzaam verankeren in de school, de organisatie inbedden in het schoolsysteem en dat de icc'er meedenkt over goede invulling van het traject en kennis deelt met andere icc'ers. We zien dit als een tijdelijke aanjaagstimulus met een duurzame impact.

Doelstelling 2: Groepsleerkrachten, teams en icc'ers zijn deskundig(er) in cultuuronderwijs

- Scholing voor groepsleerkrachten, teams en icc'ers over het gebruik van de leerlijnen is ontwikkeld en 60 scholen hebben deze scholing gevolgd.

Acties CultuurSchakel

- Ontwikkelen en geven deskundigheidsbevordering aan groepsleerkrachten en teams
- Ontwikkelen en geven deskundigheidsbevordering aan icc'ers

• Ontwikkelen en geven deskundigheidsbevordering aan groepsleerkrachten en teams

Groepsleerkrachten zijn een belangrijke factor bij enthousiasme van leerlingen over cultuuronderwijs. De ideale groepsleerkracht heeft creatieve denkkraft, passie voor cultuur, speelt met COH en maakt plaats voor cultuur in het curriculum. Hij zet cultuuronderwijs op creatieve manieren in en weet als geen ander hoe hij activiteiten van culturele instellingen, kunstenaars of vakdocenten kan inpassen.

In de praktijk blijkt dat een groot deel van de groepsleerkrachten hier (nog) niet klaar voor is. Daarom bieden we deskundigheidsbevordering aan op diverse niveaus. Minimaal moeten alle groepsleerkrachten het belang en de mogelijkheden van cultuuronderwijs zien en weten waar ze hiervoor moeten zijn. Voor groepsleerkrachten die een stap verder kunnen en willen, bieden we verdieping. We stellen hiervoor een uitgebreid plan op dat o.a. begeleiding op maat, netwerkbijeenkomsten, startbijeenkomsten en specifieke workshops als filosoferen, vakvaardigheden, creatief denken, beschouwen en reflecteren en volgen en beoordelen bevat. Daarnaast werken we aan de creatieve ontwikkeling van de groepsleerkrachten. Ze doorlopen het creatief proces, maken kennis met instellingen en kunstenaars en krijgen inzicht in het vrijetijdsaanbod, waardoor zij cultuur ervaren. Ook krijgen ze vaardigheidstraining bij specifieke disciplines en coaching op de job. Aanvullend maken we toolboxes om kennis van bepaalde vakvaardigheden op te doen.

Groepsleerkrachten ontvangen na deelname aan scholingsactiviteiten een certificaat. We onderzoeken of ons scholingsaanbod opgenomen kan worden in het lerarenregister en werken onder andere samen met het Haags Centrum voor Onderwijsadvies en de scholingsafdelingen van de verschillende schoolbesturen.

• Ontwikkelen en geven deskundigheidsbevordering aan icc'ers

De ideale icc'er legt verbinding tussen de visie van de school, het cultuurbeleid en de invulling hiervan in de klas. Zij koppelen de COH-doelstelling aan de doelstellingen van de school en dragen die uit naar directie, groepsleerkrachten en vakdocenten. Zij bewaken of activiteiten die zij afnemen bij culturele instellingen voldoen aan de doelstellingen en geven hierop feedback. Icc'ers delen met ouders wat er aan cultuuronderwijs wordt gedaan, nodigen hen uit om mee te doen, wijzen op kortingsmogelijkheden en de culturele kaart van de wijk met vrijetijdsaanbod. Icc'ers zoeken naar mogelijkheden in naschoolse kunstbeoefening en betrekken aanbieders daarvan bij het aanbod op school. De icc'er wisselt kennis en ervaring uit met andere scholen. CultuurSchakel faciliteert en stimuleert hen hierin en biedt deskundigheidsbevordering met de volgende leerdoelen:

- Koppeling COH aan de doelstellingen en het beleid van de school
- Inspireren en ondersteunen van groepsleerkrachten en teams
- Koppelen van groepsleerkrachten en vakdocenten
- Koppelen culturele instellingen en COH
- Koppelen kunstenaars en COH
- Ouders betrekken bij COH
- Koppelen van COH en naschools aanbod
- Uitwisseling met andere scholen

Tevens kan de ict'er meedoen aan het traject deskundigheidsbevordering van de groepsleerkracht en de daarbij horende eigen creatieve ontwikkeling.

We streven ernaar dat ieder jaar minimaal 15 scholen deskundigheidsbevordering volgen.

Doelstelling 3: Actoren binnen cultuuronderwijs werken beter samen en activiteiten sluiten beter aan

- Culturele instellingen bieden een samenhangend programma aansluitend op de leerlijnen.
- Vakdocenten, groepsleerkrachten, kunstenaars en naschoolse aanbieders werken samen en stemmen af binnen COH.
- Het planningsprogramma voor voorstellingen en museumbezoek dat hoort bij de leerlijnen is flexibeler en sluit aan op de website en de brochure.

Acties CultuurSchakel:

- Informeren en ondersteunen van alle culturele instellingen
- Onderzoekslab samenwerking vakdocenten en groepsleerkrachten
- Onderzoekslab samenwerking kunstenaars en groepsleerkrachten
- Informeren van scholen over naschools aanbod en hen in contact brengen met aanbieders
- Onderzoekslab aansluiting Brede Scholen en met naschools aanbod
- Onderzoek ouderbetrokkenheid
- Verbeteren en aansluiten website, planningsprogramma en brochure

De culturele ontwikkeling van een kind is optimaal, wanneer alle spelers binnen en buiten schooltijd in beeld zijn en met elkaar samenwerken aan een breed aansluitend kwalitatief pakket van mogelijkheden en samenhang. Hiervoor moeten groepsleerkrachten en vakdocenten, naschoolse docenten, culturele instellingen en kunstenaars elkaar kennen, samenwerken, doorverwijzen en hun rolverdeling afstemmen.

• **Informeren en ondersteunen van alle culturele instellingen**

Bezoek van leerlingen aan culturele instellingen draagt bij aan hun kennis over cultuur en hierdoor kan de vonk voor kunst en cultuur overslaan. Het merendeel van de culturele instellingen in Den Haag koppelde hun aanbod in 2016 aan de leerlijnen. Een positief resultaat, maar inhoudelijk is de aansluiting nog tamelijk oppervlakkig. We zetten in op verdere aansluiting en verdieping van aanbod op leerlijnen. Het aanbod moet de creatieve ontwikkeling van kinderen ondersteunen en het bezoek aan instellingen of activiteiten op school dient een verdieping te zijn op het COH-project dat in de klas wordt behandeld. Daarom organiseren we in 2017 verdiepingsbijeenkomsten en onderzoekslabs over disciplines en thema's. Hier kan men zich verdiepen in de samenhang van het leerlijnaanbod en samen bepalen welke 'witte vlekken' er zijn.

Culturele instellingen ontvangen deskundigheidsbevordering en een informatiepakket. Daarnaast faciliteren we gesprekken tussen groepsleerkrachten, ict'ers en educatief medewerkers om de do's en don'ts op te zoeken en feedback te geven over het aanbod. Zo kunnen culturele instellingen onderzoeken hoe ze hun aanbod kunnen aanpassen aan de vraag en op zoek gaan naar samenhang of juist naar hiaten in het aanbod. De begeleiding van dit onderdeel is voor CultuurSchakel arbeidsintensief, maar noodzakelijk om te komen tot een verdiepend, evenwichtig en compleet pakket van leerlijnaanbod.

Vanaf 2017 organiseren we in 8 stadsdelen ieder jaar netwerkbijeenkomsten met scholen en culturele instellingen. We beogen een sterkere verbinding tussen scholen en culturele instellingen, met name de aanbieders dichtbij de scholen (vaak kleine organisaties en zelfstandigen). Zodat er kwalitatief goed aanbod wordt ontwikkeld dat aansluit bij de vraag van de school en COH.

- **Onderzoekslab samenwerking vakdocenten en groepsleerkrachten**

Hoewel de groepsleerkracht met COH zelf cultuuronderwijs kan geven, vullen sommige Haagse scholen dit aan met vakdocenten. Hierbij zou de vakdocent de les moeten integreren in het cultuuronderwijs van de groepsleerkracht. Wanneer zij hetzelfde doel voor ogen hebben, is de les van de vakdocent een aanvulling op het curriculum. De vakdocent dient daarom de COH-doelstelling te begrijpen, lessen hierop aan te passen en de groepsleerkracht te inspireren om daarop voort te borduren. Ook is hij op de hoogte van actuele kwesties in de klas en het doel waarmee de groepsleerkracht cultuuronderwijs inzet in zijn les.

CultuurSchakel heeft met elf aanbieders van vakdocenten contact over de aansluiting van vakdocenten bij COH. Volgens hen is het werken met COH voor vakdocenten goed mogelijk en kunnen zij het materiaal verrijken met hun professionele vaardigheden. De vakdocent moet wel eerst goed weten wat de COH-visie inhoudt, om de leerlijn te gebruiken in de eigen lessen en om de aansluiting met het cultuuronderwijs in de school te verbeteren. Daarnaast moeten zij met de groepsleerkracht bekijken hoe ze met COH kunnen samenwerken, indien de groepsleerkracht onderdelen zelf wil geven of wanneer er bijvoorbeeld meerdere disciplines worden gegeven op school. Hiervoor organiseren we informatiebijeenkomsten voor (aanbieders van) vakdocenten en creëren we een 'onderzoekslab', waarin vakdocenten en groepsleerkrachten onderzoeken hoe ze COH gezamenlijk kunnen oppakken. In dit onderzoekslab kiezen de betrokkenen zelf voor verschillende vormen van activiteiten, zoals het inschakelen van een deskundige, een onderzoek naar best-practices, een pilot, een team dat materiaal maakt, etc. Het team bepaalt zelf hoe een casus het beste opgepakt kan worden. Een aantal Haagse scholen deed samen met het Koorenhuis een aanvraag voor de Muziekimpuls en wil daarin samenwerken met vakdocenten. In overleg met het Koorenhuis en de scholen gebruiken wij deze scholen als casus waarin wij uitwerken hoe de vakdocenten en groepsleerkracht COH samen kunnen gebruiken in de les.

Wij verwachten dat de vakdocent een coachende rol op zich neemt t.o.v. de groepsleerkracht. CultuurSchakel biedt hiervoor deskundigheidsbevordering, waarbij overlap is met scholingsaanbod voor educatief medewerkers. Voor Leerkansenprofiel-vakdocenten die al in school werken, hebben we bijv. een training (met het HCO) en netwerkbijeenkomsten rond thema's.

- **Onderzoekslab samenwerking kunstenaars en groepsleerkrachten**

De Kunstenaar in de klas geeft een extra creatieve impuls door leerlingen te inspireren met zijn kunstenaarschap. Hij benadert onderwerpen vanuit de beroepspraktijk en biedt hierdoor een andere invalshoek, waardoor leerlingen de kracht van kunst en cultuur echt voelen. Naast het overbrengen van de vonk, stimuleert hij de ontwikkeling van de creatieve denkkraft. Om optimaal te kunnen aansluiten bij de lessen moet de kunstenaar de COH-doelstelling begrijpen.

Op dit moment hebben we contact met zo'n 30 aanbieders van kunstenaars. We organiseren informatiebijeenkomsten om deze (aanbieders van) Kunstenaars in de klas te informeren over COH. Daarnaast creëren we ook voor deze groep een 'onderzoekslab', waarin groepsleerkrachten en (aanbieders van) kunstenaars onderzoeken en uitproberen hoe hun specifieke kwaliteiten een plaats krijgen binnen COH en in de les en hoe ze goed en inspirerend kunnen samenwerken.

- **Informeren van scholen over naschools aanbod en hen in contact brengen met aanbieders**

Idealiter sluiten cultuuronderwijs onder schooltijd en kunstbeoefening in de vrije tijd naadloos op elkaar aan. Docenten van de verlengde schooldag weten van cultuuronderwijs onder schooltijd en laten hun lessen daarop aansluiten. De groepsleerkracht en vakdocent kennen de mogelijkheden in de verlengde schooldag en van de aanbieders in de omgeving. De culturele kaart met alle aanbieders uit de omgeving staat op ieders netvlies. Groepsleerkrachten tonen belangstelling voor de buitenschoolse activiteiten van kinderen en stimuleren hen in hun ontwikkeling door hun talenten te tonen. De groepsleerkracht stimuleert dat iedereen aan cultuur doet, net als dat iedereen sport.

Aanbieders van kunstonderwijs in de vrije tijd, of verenigingen worden binnengehaald op school of er wordt actief naar verwezen. Zo ontstaat er een versterkende cirkel van cultuur binnen en buiten schooltijd.

We zijn ons bewust van de weerbarstige praktijk, waarbij onze ambitie om COH op alle scholen te laten gebruiken al een hele uitdaging is. Toch zetten we de eerste stappen naar aansluiting van cultuur onder schooltijd naar na schooltijd. Groepsleerkrachten geven aan dat zij nauwelijks op de hoogte zijn van het culturele aanbod na schooltijd in hun wijk. Daarom brengen we aanbieders van kunstbeoefening in de vrije tijd (verenigingen en cursusaanbieders) in beeld met een culturele kaart, die we onder de aandacht brengen bij de groepsleerkrachten en overige actoren in de school. Ook zorgen we ervoor dat de contacten tussen scholen en aanbieders in de wijk worden gelegd en samenwerking wordt gerealiseerd. We organiseren hiervoor netwerkbijeenkomsten. We gaan good practices van de combinatiefunctionaris Dans overnemen naar andere disciplines.

- **Onderzoekslab aansluiting Brede Scholen en naschools aanbod**

We hebben contact gelegd met een aantal Brede Buurtscholen en met de Stichting Brede Buurtschool Den Haag. Samen onderzoeken we welke andere partijen actief zijn op de scholen na schooltijd, en/of hoe we doorstroom creëren van cultuur voor- en naschooltijd.

- **Onderzoek ouderbetrokkenheid**

Ouders spelen een belangrijke rol bij de creatieve ontwikkeling van kinderen en idealiter zijn ouders actief betrokken bij cultuuronderwijs op school. We denken dat de icc'er een belangrijke rol hierbij kan spelen. Hij communiceert naar de ouders wat er aan cultuuronderwijs wordt gedaan en stimuleert ouders om mee te doen of belangstelling te tonen. Ouders worden uitgenodigd voor activiteiten, om deel te nemen aan inspiratiebijeenkomsten over cultuuronderwijs en zelf ook een culturele instelling te bezoeken om de kracht van cultuur te ervaren. Ouders met een creatieve achtergrond worden betrokken bij het onderwijs.

De mate waarin dit nu gerealiseerd wordt op Haagse scholen is zeer uiteenlopend en afhankelijk van de soort school en de wijk van de school. We willen met een aantal scholen onderzoeken wat we van ouders kunnen vragen en samen met deze scholen ontwikkelen we tips en een handleiding hiervoor.

- **Verbeteren en aansluiten website, planningsprogramma en brochure**

In 2016 is het aanbod 2016-2017 in de brochure met Schoolvoorstellingen uitgebreid met bezoek aan musea en tentoonstellingslocaties dat gekoppeld is aan COH. Ook kwam voor deze activiteiten subsidie van de gemeente Den Haag ter beschikking aan de scholen. Deze veranderingen kregen vorm in de brochure (en op de website) voor schooljaar 2016-2017 en inschrijving en planning hiervan verliep via het planningsprogramma Planned Culture. We beschouwen dat schooljaar als een overgangsjaar waarin we de uitvoering van de inhoudelijke veranderingen en het nieuwe planningsprogramma op de voet volgen, om het jaar daarop vervolgstappen te zetten.

Begin 2017 moeten de culturele instellingen hun aanbod voor schooljaar 2017-2018 invoeren. In de aanloop hier naartoe ondernemen we acties om de toepassing van Planned Culture een stap verder te brengen:

.....

- onderzoek naar kwaliteitsselectie van niet-gesubsidieerde instellingen
- Met een aantal instellingen van start met flexibele inschrijving voor activiteiten, d.w.z. bieden van de mogelijkheid om het hele schooljaar activiteiten in te schrijven en te plannen.

We willen in 2020 een website waar scholen het aanbod cultuuronderwijs kunnen vinden en boeken. Dit vergt bij ons aansluiting tussen brochure, website en het planningsprogramma. Achter de schermen koppelen we deze zaken, zodat instellingen slechts een keer hun aanbod hoeven aan te leveren en scholen op een gebruikersvriendelijke manier het aanbod kunnen boeken.

Doelstelling 4:

- De website is toegankelijker en meer geschikt voor kennisdeling.
- Het lesmateriaal is aangevuld, geoptimaliseerd, toegankelijker en de digitale presentatie verbeterd.
- Naar behoefte van de scholen zijn aanvullende instrumenten ontwikkeld.

Acties CultuurSchakel

- Doorontwikkeling lesmateriaal en website
- Ontwikkelen van aanvullende instrumenten naar behoefte van de scholen

• **Doorontwikkeling lesmateriaal en website**

Het leerlijnaanbod bestaat in 2017 uit vier thema's voor acht disciplines. Dit betekent dat er per twee leerjaren 32 projecten zijn waaruit kan worden gekozen. Hoewel het materiaal technisch gezien goed in elkaar zit, moet er nog een optimaliseringsslag gemaakt worden, omdat het volgens groepsleerkrachten nog onvoldoende toegankelijk is en de drempel voor gebruik nog te hoog. De webteksten en downloads worden herschreven, zodat deze ook begrijpelijk zijn voor gebruikers zonder COH-kennis. Ook komt er meer video- en beeldmateriaal. De website zelf moet gebruikersvriendelijker en toegankelijker en inhoud moet worden getoetst op culturele diversiteit. Dit vergt nog veel werk, omdat het leerlijnaanbod groot is en het bewerken daarvan tijdrovend.

De eerstkomende twee jaar werken we met de bestaande thema's en projecten en evalueren we hoe deze werken. Vervolgens kijken we naar wat er ontbreekt volgens scholen en culturele instellingen en gaan we met hen op zoek naar nieuwe inhoud en onderzoeken de hiaten in de leerlijnen. Daarna ontwikkelen we indien nodig inhoudelijk nieuwe thema's of projecten.

De reeds ontwikkelde leerlijnen en projecten zijn niet statisch en worden constant doorontwikkeld en geactualiseerd op basis van feedback van de scholen en culturele instellingen. Daarnaast vullen we de projecten aan met aanbod van instellingen.

Aansluiting van kunst en cultuur met wetenschap en techniek wordt onderzocht. Hier zijn scholen al mee bezig en wij onderzoeken of we projectinhouden kunnen aanpassen (of ontwikkelen) die beide werelden aan elkaar knopen.

We bieden ontwikkelaars van lesmateriaal ook de mogelijkheid om ideeën te pitchen voor nieuwe onderwerpen. Hiervoor stellen we richtlijnen op en we begeleiden deze ontwikkeling.

• **Ontwikkelen van aanvullende instrumenten naar behoefte van scholen**

We ontwikkelen een Portfolio COH die groepsleerkrachten kunnen gebruiken om de ontwikkeling van leerlingen op het gebied van cultuuronderwijs te volgen. We vragen groepsleerkrachten wat verder nodig is om COH toe te passen en ontwikkelen hier middelen voor. We bekijken met Stichting Digitaal Leren hoe we COH verder kunnen digitaliseren.

1.5 Samenwerking met Pabo's

Beter cultuuronderwijs, gegeven door de groepsleerkracht begint bij de pabo's. We zoeken daarom naar intensievere samenwerking met Haagse pabo's. Afgelopen jaren hadden wij contact over cultuurstages en afstudeeropdrachten, gekoppeld aan de minor Cultuureducatie van de pabo. Wegens onvoldoende belangstelling is deze minor niet doorgegaan. Daarnaast informeren we de pabo's over cultuuronderwijs via workshops, op conferenties of symposia en nemen InHolland-studenten deel aan onze culturele excursies.

Volgens docenten drama, dans en muziek van de pabo's blijkt dat er binnen de opleidingen zelf weinig tijd is voor cultuuronderwijs en om COH een plek te geven binnen de opleiding. De pabo's hebben behoefte aan overstijgende vakken over cultuuronderwijs, en interesse voor COH, maar de docenten kunnen dit nauwelijks inpassen binnen hun beschikbare uren.

Wij willen graag dat cultuuronderwijs een belangrijker onderdeel van de pabo's wordt en onze visie op cultuuronderwijs via COH uitdragen. Hiervoor informeren we eerst de pabodocenten. We zijn benieuwd of zij enthousiast zijn over COH, welke feedback ze ons erover kunnen geven en of COH aansluit bij het programma van hun pabo. Eventueel kunnen we onderdelen op hun advies aanpassen. Indien de docenten enthousiast zijn onderzoeken we met hen hoe zij COH kunnen meenemen in hun lessen en wat daarvoor nodig is. Daaropvolgend overleggen we met de opleidingsmanagers of en hoe we COH kunnen integreren in het curriculum van de pabo, bijv. door lessen cultuuronderwijs en COH te integreren in hun lesaanbod of extra lessen toe te voegen.

De pabo InHolland wil mogelijk culturele activiteiten organiseren voor studenten, gekoppeld aan educatieve programma's. InHolland heeft in haar aanbod post-hbo opleidingen zoals Cultuurbegeleider of vakspecialisme drama en muziek. We zien hier mogelijkheden voor koppeling met COH en zijn hierover in gesprek. De opleiding Cultuurbegeleider wordt mogelijk regionaal aangeboden, in afstemming met KCR en Kunstgebouw. De pabo Haagse Hogeschool heeft aangegeven tevens interesse te hebben in eventuele onderzoekstrajecten met hun studenten rondom COH.

Wat betreft de samenwerking met de pabo's is het belangrijk om eerst goed de tijd te nemen om met elkaar in gesprek te komen. Wij stellen ons voor dat we het eerste jaar met elkaar om de tafel gaan om te bespreken hoe we kunnen samenwerken. Daarnaast zullen we contact zoeken met andere penvoerders in de regio om dit goed af te stemmen. We maken dan in dat eerste jaar een plan voor de volgende drie jaar.

1.6 Samenwerking met kunstvakonderwijs

Voor wat betreft het kunstvakonderwijs zoeken wij samenwerking met het Koninklijk Conservatorium Den Haag. Samenwerking met andere kunstvakopleidingen ligt niet voor de hand, aangezien deze geen docentopleiding bieden of de Haagse signatuur missen.

Op dit moment is er beperkte samenwerking tussen CultuurSchakel en het conservatorium, of tussen het conservatorium en de pabo's. Samen met de Vereniging Leraren Schoolmuziek (VLS) zette het conservatorium scholing op voor alumni over samenwerken met de groepsleerkracht, de rol die de vakdocent kan spelen op scholen bij het formuleren van beleid over muziekonderwijs en het coachen of uitwisselen van kennis met de groepsleerkracht.

Jaarlijks lopen tien tot twaalf conservatoriumstudenten stage in het primair onderwijs. Deze studenten én hun opleiders zouden op de hoogte moeten zijn van COH, omdat dit belangrijk wordt op de Haagse scholen. We willen daarom een informatiebijeenkomst organiseren voor deze opleiders. Daarnaast bieden we het conservatorium een workshop COH voor studenten, waarbij we ze informeren over COH en laten zien hoe ze dit als vakdocent kunnen gebruiken.

Ook hier is het belangrijk dat we het eerste jaar met elkaar om de tafel gaan om te bespreken hoe we kunnen samenwerken en dat we contact zoeken met andere penvoerders in de regio.

*Juf Ouahiba – groep 6 – De Vlieger
Muziek, thema Identiteit:*

“Met Cultuuronderwijs op zijn Haags krijg ik handvatten en inspiratie om écht aan de slag te gaan met creativiteit en cultuur in de klas.”

Hoofdstuk 2

Kennisdeling

2. Kennisdeling

Het delen van kennis is een integraal onderdeel van ons plan.

- We stimuleren kennisdeling van scholen via het te ontwikkelen platform op onze website waar scholen kennis over COH kunnen delen.
- We onderzoeken hoe COH ingepast kan worden binnen de verschillende schooltypen en delen dit met de schoolbesturen en -directies.
- We zetten leerkrachten die COH al gebruiken in als COH-ambassadeur op andere scholen.
- We stimuleren kennisdeling en afstemming van culturele instellingen door samen te werken aan een samenhangend programma dat past bij de leerlijnen.
- We distilleren de resultaten uit de onderzoekslabs van vakdocenten, kunstenaars en groepsleerkrachten en delen deze kennis met alle scholen.
- Resultaten uit onderzoekslab met de Brede Scholen en uit onderzoek naar ouderbetrokkenheid delen wij met alle scholen.
- We maken gebruik van bestaande netwerken zoals het educatienetwerk van podiuminstellingen, directie-overleggen musea en podiuminstellingen, het Landelijk Platform Kenniscentra Cultuureducatie, het platform PO, de adviesgroep PRIMO (overleg schoolbesturen en gemeente), stadsdeelgerichte netwerken, leernetwerken Lucasacademie en andere besturen, netwerk scholingscoördinatoren kenniscentra 3GS (Mocca, KCR, CultuurSchakel) en Kunstgebouw.

2.1 Gesprekstafel

Om iedereen te betrekken, kennis te delen en cultuuronderwijs op de agenda te houden, organiseren we regelmatig een 'Gesprekstafel', voor:

- Basisscholen – ict'ers/schooldirecties en -besturen
- Culturele instellingen
- Amateurkunstenaars
- Cultuuraanbieders in de vrije tijd
- Cultuuronderwijs aanbieders (vakdocenten of instellingen)
- Pabo's
- Kunstvakdocentopleidingen
- Deskundigheidsbevorderaars (zoals Lucas Academie en HCO)
- Collega-instellingen
- Deskundigen
- Ambtenaren

2.2 Overleg andere penvoerders

We overleggen tweejaarlijks met Mocca en KCR om ervaringen te delen. Als kenniscentra van de grote steden hebben wij vaak gedeelde onderwerpen die ons bezighouden en kunnen we van elkaar leren. We zoeken tevens samenwerking met penvoerders in de regio, om kennis te delen en te kijken of we gezamenlijk onderwerpen kunnen oppakken, zoals de samenwerking met pabo's of kunstvakopleidingen. Ook nemen we deel aan de landelijke kennisdeling van LKCA.

Juf Judith – vakdocent theater voor groep 3 t/m 8 – Jan van Nassauschool Theater, thema Onze Stad:

“Ik wil de kinderen laten zien dat je creatief kan denken en doen op je eigen manier.”

Hoofdstuk 3 Planning COH2

3. Planning COH2

Een belangrijke les die getrokken is uit fase 1 is dat plannen met alle partners lastig is. Omdat we onze partners mede-eigenaar willen laten zijn van de doelstellingen, is het van belang dat we meegaan in hun tempo, dat we maatwerk leveren en vraaggericht werken. Al onze activiteiten zijn dus op maat gemaakt en op verzoek van onze partners en doelgroepen.

In 2017 gaan we met alle partijen om de tafel zitten, om vervolgens samen een plan van aanpak te maken. Hieruit volgt een uitvoeringsplan voor 2018 en 2019, waarna we in 2020 kijken waar we staan, zaken duurzaam vastleggen en kijken wat er verder nodig is.

Per doelstelling beogen we de volgende planning:

2017	2018	2019	2020	Eindresultaat
Infomeren (icc'er, teams, directies en besturen)	Kennisdeling scholen	Kennisdeling scholen	Kennisdeling scholen	90% scholen geïnformeerd en kennis wordt gedeeld
Onderzoek schooltypen en COH	Info hierover naar scholen	Evaluatie	Aanpassing info	Scholen op de hoogte over COH aansluiting schooltypes
34 scholen gebruiken COH	15 nieuwe scholen gebruiken COH	15 nieuwe scholen gebruiken COH	15 nieuwe scholen gebruiken COH	79 scholen gebruiken COH
Deskundigheidsbevordering voor 15 scholen (groepsleerkracht en icc'ers)	Deskundigheidsbevordering 15 scholen (groepsleerkracht en icc'ers)	Deskundigheidsbevordering 15 scholen (groepsleerkracht en icc'ers)	Deskundigheidsbevordering voor 15 scholen (groepsleerkracht en icc'ers)	60 scholen deskundig met COH
Deskundigheidsbevordering directies en besturen	Deskundigheidsbevordering directies en besturen	Deskundigheidsbevordering directies en besturen	Deskundigheidsbevordering directies en besturen	Directies en besturen geïnformeerd over COH
Informeren culturele instellingen	Deskundigheidsbevordering: aansluiten bij COH Onderzoek samenhang en hiaten	Regie samenhang en hiaten Behoeftesonderzoek vervolg	Regie samenhang en hiaten Programma n.a.v. behoeften	Culturele instellingen werken met COH en hebben samenhangend programma
Informeren aanbieders kunstenaars	Onderzoekslab kunstenaar en groepsleerkracht Deskundigheidsbevordering	Onderzoekslab kunstenaar en groepsleerkracht Deskundigheidsbevordering	Uitwerken en delen onderzoeksresultaten	Kunstenaars en groepsleerkrachten werken samen met COH
Publieksonderzoek Plan verbeteren website	Website info toegankelijker maken	Platform voor scholen	Evaluatie en aanpassing	Website en platform toegankelijk

Scholen werken met leerlijnen	Evaluatie inhoud leerlijnen en witte vlekken Onderzoek aansluiting wetenschap en techniek	Aanvullen witte vlekken en fijnslijpen Eventueel ontwikkelen nieuwe projecten	Onderhouden COH-aanbod en duurzaam plan toekomst	Er is ruim COH-aanbod, samenhangend, up-to-date en duurzaam
Scholen werken met leerlijnen	Onderzoek COH digitaler	Ontwikkelen COH digitaler	Vervolg ontwikkelen COH digitaler	COH-aanbod is klaar voor de digitale toekomst
Scholen werken met leerlijnen	Behoeftedonderzoek instrumenten	Ontwikkelen instrumenten	Uitwerken duurzame hantering	Naar behoefte zijn aanvullende instrumenten ontwikkeld
Onderzoek aansluiting website, planningsprogramma, brochure en flexibeler planningsprogramma	Aansluiting van alle systemen Planningsprogramma flexibeler	Evaluatie aansluiting en flexibiliteit	Aanpassingen indien nodig	Inschrijvingen gaan via een tool Planningsprogramma verbeterd
Informeren aanbieders vakdocenten	Onderzoekslab vakdocent/groepsleerkracht Deskundigheidsbevordering	Onderzoekslab vakdocent/groepsleerkracht Deskundigheidsbevordering	Uitwerken en delen onderzoeksresultaten	Vakdocenten en groepsleerkrachten werken samen met COH
Informeren naschoolse instellingen over COH Informeren scholen over naschools aanbod	Netwerkbijeenkomsten Onderzoekslab Deskundigheidsbevordering naschoolse aanbieders	Netwerkbijeenkomsten Onderzoekslab Deskundigheidsbevordering naschoolse aanbieders	Uitwerken en delen onderzoeksresultaten	Cultuuronderwijs op school verwijst door of gaat over in naschools Aanbieders zijn deskundig over COH
Onderzoek ouderbetrokkenheid met scholen	Handleiding ouderbetrokkenheid COH	Onderzoek ouderbetrokkenheid met culturele instellingen	Handleiding ouderbetrokkenheid COH	Kennis over ouderbetrokkenheid vergroten wordt gedeeld
Onderzoek samenwerking pabo's en kvo Inhoudelijk informeren pabo's en kvo	Indien mogelijk aanzet COH in curriculum pabo's en kvo	COH in curriculum pabo's en kvo, evaluatie en aanpassing	COH in curriculum pabo's en kvo duurzame overdracht	COH opties in curriculum pabo en kvo
Gesprekstafels	Gesprekstafel	Gesprekstafel	Gesprekstafel	Continu kennisdeling

